

COE273159

Strasbourg, le 21 juin 1996
<s:\cd\doc\96\cd\55.pdg>

607
S6/2674

Restricted
CDL (96) 55
Fr. seul.

EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW

**NOTE D'INFORMATION SUR LA PROTECTION JUDICIAIRE
DES DROITS DE L'HOMME EN REPUBLIQUE SERBE
(REPUBLIKA SRPSKA)**

**NOTE D'INFORMATION SUR LA PROTECTION JUDICIAIRE DES
DROITS DE L'HOMME EN REPUBLIQUE SERBE (REPUBLIKA SRPSKA)**

Réponse à la lettre J.Dem. 160
adressée à M. R. Lukić

Le système juridique de la République Serbe appartient au groupe des systèmes juridiques euro-continentaux qui trouvent leurs origines en droit romain. En effet, le droit romain a influencé le système juridique de la République serbe, comme d'ailleurs ceux d'autres pays yougoslaves et balkaniques, à plusieurs reprises. Premièrement, il s'agit de la transposition des principes du droit romain au Moyen Age, s'étant traduite de deux manières: d'une part indirectement, en provenance des pays d'Europe Occidentale, et d'autre part directement, en provenance de Byzance. Deuxièmement, l'influence plus récente s'est traduite par la transposition des principes du droit autrichien au XIXe siècle, car le droit autrichien, comme d'ailleurs les droits d'autres pays d'Europe occidentale et centrale, ont été créés, eux-aussi sous l'influence du droit romain. Enfin, nonobstant les changements intervenus à partir du XIXe siècle et jusqu'à nos jours (qui ont, certainement, influencé le système juridique moderne), l'influence des principes juridiques romains subsiste encore. C'est bien cela qui rapproche le système juridique de la République serbe de ceux du continent européen, notamment ceux des pays romano-germaniques. L'influence du droit romain est particulièrement présente dans l'organisation de l'appareil législatif et judiciaire, ainsi que dans la juridiction constitutionnelle. Il appartient au législateur de créer des normes légales tandis que la jurisprudence, tout en étant complémentaire dans la mesure où elle sera convaincante, n'est pas juridiquement contraignante. Par conséquent, elle n'est pas considérée comme étant une source du droit positif serbe.

La République serbe a adopté les standards internationaux les plus élevés dans le domaine de la protection des droits de l'homme. Autrement dit, tous les traités internationaux sur la protection des droits de l'homme, à commencer par la Déclaration universelle des droits de l'homme, adoptés et ratifiés par l'ex-Yougoslavie, sont incorporés dans l'ordre juridique interne (l'article 12 de la Loi constitutionnelle sur l'application de la Constitution de la République serbe). Ainsi, la Constitution de la République serbe contient de nombreuses dispositions concernant les droits et libertés de l'homme; notamment ses articles 10 à 49, qui répondent aux standards internationaux les plus élevés, et sont ainsi en conformité avec les Accords de Dayton.

En ce qui concerne les Cours constitutionnelles, elles ont été créées en Yougoslavie dès 1963. Le modèle choisi était celui d'une cour constitutionnelle telle qu'elle existe en Autriche, en Allemagne de l'Ouest, en Italie et en Suisse. La tâche fondamentale de la Cour constitutionnelle de la République serbe est

l'appréciation de la conformité des lois et d'autres actes juridiques (tels que les actes juridiques des autorités locales, des écoles, des hôpitaux ou des autres institutions) avec la Constitution et la loi. Cette appréciation porte également sur les éventuelles violations des droits et libertés individuels. En effet, la Constitution de la République serbe prévoit le droit de chaque citoyen (organe ou organisation) de saisir la Cour constitutionnelle. Il convient de noter que selon la jurisprudence existante de cette dernière, la majorité des recours ont été introduits par des individus. Lors de l'examen de ces affaires, la Cour constitutionnelle tient dûment compte de la jurisprudence des cours constitutionnelles de la Yougoslavie et de ses anciennes républiques.

Une organisation judiciaire complète existe en République serbe: des tribunaux de première instance, des cours d'appel ainsi qu'une Cour suprême. Il existe également des structures chargées par la société d'exercer des actions publiques (le "ministère public"), des avocats et les autres formes d'aide judiciaire. Toutes les procédures judiciaires - la procédure pénale, civile et administrative - ont pour tâche la protection maximale des droits et libertés des citoyens. En même temps, un contrôle judiciaire de la légalité des actes administratifs est aussi prévu. En ce qui concerne les lois procédurales, la République serbe a adopté les lois existantes de l'ex-Yougoslavie ou plus précisément, celles de l'ex-Bosnie-et-Herzégovine. Ajoutons enfin, que le "droit procédural" de la République serbe repose sur les concepts et principes qui caractérisent les systèmes juridiques européens. Il convient de dire encore une fois que la jurisprudence n'est pas juridiquement contraignante. Cependant, tous les tribunaux tiennent compte de la jurisprudence (notamment celle des tribunaux yougoslaves), qui indirectement, par la force des arguments, influence ainsi leurs arrêts. Et encore, la Cour suprême, en jugeant sur le pourvoi en contrôle de légalité du jugement rendu et sur le pourvoi en révision extraordinaire du jugement rendu, joue un rôle important dans l'harmonisation de la jurisprudence sur le territoire de la République.

Un rapport d'information détaillé sur l'organisation et le fonctionnement de la protection judiciaire des droits de l'homme en République serbe a été remis au représentant de la délégation du Conseil de l'Europe, M. Giakoumopoulos, lors de sa visite au ministère de Justice de la République serbe, le 30 mai 1996.

Одговор на писмо J. Dem. 160
упућено др Р. Лукићу
23. маја 1998.

ИНФОРМАЦИЈА О СУДСКОЈ ЗАШТИТИ ЉУДСКИХ ПРАВА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Право Републике Српске припада европско-континенталном правном систему, чији су темељи изграђени на римским правним традицијама. Систем права Републике Српске, као и системи других југославенских, а и балканских земаља, били су подложни утицају римског права у више наврата. Прво, кроз средњовековни процес рецепције римског права, о тим што је у овим крајевима рецепција долазила из два правца: из земаља Западне Европе, посредно, кроз правни саобраћај, и са истока, кроз директну рецепцију византијских правних установа. Друго, новији утицај дошао је кроз рецепцију аустријског права током деветнаестог вијека, јер је аустријско, као и права земаља Западне и Средње Европе изграђено под великим утицајем римских правних институција. Без обзира на све промјене које су у државном и друштвеном развоју услиједиле од деветнаестог вијека до данас, (промјене које су се свакако, одразиле и на модерни правни систем), ти стари утицаји римске правне традиције и даље постоје. То је оно што право Републике Српске обликова са правима европског Континента, прецизније речено са групом романско-германских права. Овај утицај оставио је трага како на модерно законодавство и правосудје, тако и на уставно судовање. Законодавац је тај који ствара правну норму, а судска пракса може да је допуњује и служи за углед уколико посједује висок степен увјерљивости, мада у формалном смислу није обавезујућа. Према томе, прецедентно право (Case law) није својствено овом систему.

Република Српска је усвојила све највише међународне стандарде у погледу заштите људских права. У Републици Српској су на снази сви међународни акти о заштити људских права, почев од Опште декларације о правима човјека, па даље, које је прихватила и ратификовала СФРЈ (члан 12. Уставног закона за провођење Устава РС). Тако Устав Републике Српске прокламује људска права и слободу и њихову заштиту у члановима 10. - 49. на нивоу највиших међународних стандарда, што је посебно у складу и са Дејтонским актима.

Уставни судови и Југославији и њеним републикама уведени су почев од 1983. године, и то по узору на уставне судове Аустрије, Западне Њемачке, Италије и Швајцарске. Тако је и основна функција Уставног суда Републике Српске одлучивање о сагласности закона и других прописа са Уставом и законом, што обухвата и све акте општина, предузећа, школа, болница и других установа. То одлучивање имплицира и оцјену повреде појединачних људских права и слобода. Уставом Републике Српске дато је право свакоме (сваком појединцу, органу и организацији) да иницира поступак за оцјену уставности и законитости свих наведених аката. У досадашњој пракси Уставног суда највећи број спорова иницирали су управо појединци, а све њихове иницијативе свестрано и савјесно се испитују и о њима доноси одлука. У доношењу одлуке Уставни суд узима у обзир и праксу уставних судова СФРЈ и њених бивших република.

У Републици Српској постоји комплетна мрежа правосудних институција - основни судови, виши судови и Врховни суд, са аналогном организацијом тужилаштва, те адвокатура и друге олујбе правне помоћи. Сви судски поступци - кривични поступак, грађански поступци и управни спор, имају за задатак да максимално штите права грађана, а обезбијеђена је и потпуна судска контрола законитости аката органа управе. Процесни закони преузети су из бивше СФРЈ односно бивше СРБиХ. Основни институти и принципи професионог права својствени европским правним системима темељ су процедуралних правила и у Републици Српској. Поново додајемо да правном систему у Републици Српској није својствен case law. Међутим, сви судови прате судску праксу, посебно праксу судова у Југославији, која несумњиво снагом аргумената врши утицај на доношење судских одлука. Уз то, Врховни суд Републике, рјешавајући о захтјеву за ванредно преиспитивање судске одлуке и о захтјеву за заштиту законитости има могућност да ујединачи праксу на подручју Републике.

Шире информације о наведеним и другим питањима организације и функционисања заштите људских права пред Уставним судом, Врховним судом и другим правосудним институцијама добила је правна делегација Савета Европе коју је предводио господин С. Giakoumopoulos у разговорима који су 30 маја 1996. године обављени у Министарству правосудја Републике Српске (уз учешће председника Уставног суда и Врховног суда, републичког тужиоца и његовог замјеника, те замјеника министра правосудја).

Mr. C. Giakoumopoulos
Venice Commission
Council of Europe

м: 13.06.1996. год.
02-170/96